

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุ ในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน ในจังหวัดเพชรบุรี*

APPLICATION OF SUFFICIENCY ECONOMY FOR DEVELOPING COMPETENCY OF THE ELDERLY IN INCOME MANAGEMENT FOR HOUSEHOLD ECONOMY CREATION IN PHETCHABURI PROVINCE

พนัส ชัยรัมย์

Panas Chairam

ภัทริยา สุวรรณบูรณ์

Pattariya Suwannaboon

เกศรินทร์ คงเหมียน

Ketsarin Kongmian

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: bbee_kong09@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการบริหารจัดการรายได้ต่อหัวของสมาชิกผู้สูงอายุให้สูงขึ้น 2) การพัฒนารูปแบบ และกิจกรรมสร้างเสริมการบริหารจัดการเพิ่มรายได้ประยุกต์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้สูงอายุ 3) นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้สูงอายุและขยายแนวร่วมเครือข่ายภาคี 4) เสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการรายได้ของผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุ จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ และอภิปรายเนื้อหาเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาสมรรถนะสามารถกำหนดแนวทางการเสริมสร้างรายได้ และมีรูปแบบในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงโดยวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ 2) รูปแบบกลุ่มของผู้สูงอายุ มี 3 ส่วน คือ 2.1) กิจกรรมในการพัฒนากลุ่ม และส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุตามทรัพยากรในวิถีท้องถิ่น 2.2) เครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดเดียวกัน 2.3) หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณและวิชาการของภาครัฐ และเอกชน 3) ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก มีการวางแผนการบริหารจัดการรายได้ และแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาชุมชนของ

* Received 27 January 2021; Revised 26 August 2021; Accepted 31 August 2021

ตน จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานการสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานทุกภาคส่วนและมีการขยาย
แนวร่วมภาคีเครือข่าย 4) ได้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการรายได้ของ
ผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้สูงอายุเครือข่าย ตามความต้องการของแต่ละ
กลุ่ม และตามสภาพบริบทจริงในปัจจุบัน คือ 1) สภาพปัญหา 2) ความต้องการ 3) ของดีใน
ชุมชน และ 4) กิจกรรมที่ต้องการ

คำสำคัญ: รูปแบบ, การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุ,
การบริหารจัดการรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือน

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) promote the elderly's competency in the community context to increase the per capita income of the elderly, 2) develop a prototype and activities for enhancing career development and income, 3) seek a coalition of networks, network parties of community participation to improve the quality of life of the elderly, and 4) propose the proper alternatives for improving community participation activities to develop the quality of life of the elderly. The Mixed Methods Research. The samples were 60 elderly. The research tools were a questionnaire, an interview form, and focus group discussion. The data were analyzed by using percentage and content analysis. The research results were: 1) The elderly's competency was improved in the achievement motivation aspect by promoting new work performance. 2) There were three parts in the elderly group model: 2.1) group development and career promotion activities for increasing the elderly's income according to local resources, 2.2) operation networks of the elderly within the province, and 2.3) budget and academic supportive agencies in local areas. 3) The elderly was mainly living their lives according to Philosophy of Sufficiency Economy, having income management plan and guidelines for developing and solving community problems of the elderly groups in all 4 sub-districts occurred on the basis of supportive activities of both public and private organizations and other development parties. 4) The developed model was tried out. The researchers pushed various activities at the village level where the elderly deserved and needed. The elderly themselves created activities each community was interested in, depending on the current real situation, namely 1) problems, 2) need, 3) good products in the community, and 4) needed activities. The activities occurring during the experiment were still examples of the model developed by the

researchers. This experiment of the model was an important step in the model development.

Keywords: Model, Application of Sufficiency Economy, Elderly Competency Development, Income Management Household Economy

บทนำ

จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ซึ่งถือว่ามีการเติบโตเป็นอันดับสามในทวีปเอเชียรองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) โดยประเทศไทยนั้นได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2559 จำนวนผู้สูงอายุในไทยจะมีมากถึง 11.3 ล้านคนจากประชากรทั้งหมด 67.66 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งหมดและจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2573 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรไทยจากการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุอย่างชัดเจน (WHO, 2019) ทำให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมและให้ความสำคัญต่อความต้องการและการสนับสนุนแก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตประจำวันการส่งเสริมสุขภาพ จิตใจ สังคม รายได้ การทำงานที่อยู่อาศัยและความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชน จะเห็นได้ว่า ปัญหาของผู้สูงอายุไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ การจัดระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรองรับปัญหาผู้สูงอายุ ตลอดจนการจัดบริการขั้นพื้นฐานทางสังคม การดูแลป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัย การศึกษาต่อเนื่องและความมั่นคงของรายได้ให้เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

การพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ค่าใช้จ่ายทั้งภาครัฐและภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีพึ่งพาตนเองได้นานที่สุด มีหลักประกันที่มั่นคง และปลูกจิตสำนึกของคนในสังคมให้ตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553) ทั้งนี้ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น หากยังไม่เตรียมระบบรองรับให้มีความสำคัญผู้สูงอายุ ทั้งแนวทางการออม ไม่จนก่อนแก่ แก้ปัญหาระยะยาว ให้กลุ่มผู้สูงอายุที่สามารถดูแลตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น จากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้จัดทำโครงการ “ผู้สูงอายุไทย ก้าวไกล ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งเป็นการนำประโยชน์จากนวัตกรรมมาพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทยใน 5 มิติ ทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยจะดำเนินการต่อเนื่องตลอดตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 7 สาขา นวัตกรรม เน้นนำประโยชน์จากนวัตกรรมมาช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับคลังปัญญาผู้สูงอายุ

ทั้งเป็นการสร้างรายได้ที่มากขึ้นให้แก่ผู้สูงอายุอีกทางหนึ่ง การนำนวัตกรรมความรู้ทางการเงินเพื่อสังคมผู้สูงอายุมาเผยแพร่แก่ผู้สูงอายุและคนทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุถือเป็นกำลังสำคัญของสังคม สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพได้ สสส. ได้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นในระดับหมู่บ้านหรือชุมชนและส่งตัวแทนมารวมกันเพื่อเกิดคณะทำงาน ชมรมผู้สูงอายุระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัดของสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย (สส.ท) (Senior Citizens Couoil of Thailand. Sccot) ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้มีการดำเนินกิจกรรมเกิดขึ้นเพื่อมาตรการรองรับผู้สูงอายุ โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 5 ด้าน คือ 1) สุขภาพกายจิต 2) ครอบครัวมีสุข 3) สังคมเอื้ออาทร 4) สิ่งแวดล้อมเหมาะสมปลอดภัย 5) หลักประกันมั่นคง โดยหาหรือมาตรการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) ทั้งหมดจำนวน 91,893 คน คิดเป็นร้อยละ 18.70 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 491,740 คน แยกเป็นผู้ชาย 39,144 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 ผู้หญิง 52,748 คน คิดเป็นร้อยละ 57.40 จำนวนผู้สูงอายุ 100 ปีขึ้นไป แยกเป็นผู้ชาย 116 คน ผู้หญิง 112 คน (สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ 9 ประจำจังหวัดเพชรบุรี, 2559) ซึ่งจัดว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ซึ่งสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ โดยในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 26 - 59 ปี) จำนวน 320,690 คน คิดเป็นสัดส่วนของประชากรวัยทำงานที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ คือ ประชากรวัยแรงงาน 4 คน ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาดังกล่าวและเห็นว่าในการพัฒนาสมรรถนะผู้สูงอายุโดยการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือนได้ เป็นสิ่งที่จำเป็นนอกจากความรู้ ความมีจิตสำนึกถึงการดำรงชีวิต มองความมีคุณค่าของตัวเอง ก่อให้เกิดความตระหนักในตนเอง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพชุมชนต้นแบบ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยังเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมของกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องความร่วมมือของชุมชน และเครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่และ ที่สำคัญคือ วิธีการ กระบวนการที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการชมรมผู้สูงอายุเชิงบูรณาการที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาแนวทางรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุครบวงจรของพื้นที่อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อตอบปัญหาสังคมด้านการดูแลผู้สูงอายุในภายหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในบริบทชุมชน การเพิ่มรายได้ต่อหัวของสมาชิกผู้สูงอายุให้สูงขึ้น
2. เพื่อการพัฒนา รูปแบบ และกิจกรรม สร้างเสริมการบริหารจัดการเพิ่มรายได้ประยุกต์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้สูงอายุ
3. เพื่อนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้สูงอายุและขยายแนวร่วมเครือข่าย ภาคี
4. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการรายได้ของผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล จากการทบทวนวรรณกรรมจากการศึกษาข้อมูลพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จากพื้นที่ 4 ตำบล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี จำนวน 60 คน เป็นผู้สูงอายุใน 4 ตำบล คือ 1) ตำบลดอนยาง อำเภอมืองเพชรบุรี 2) ตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด 3) ตำบลหนองศาลา อำเภอลำทะเมนชัย และ 4) ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาบริหารจัดการเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) สร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างคู่มือแผนการจัดทำแผนเชิงปฏิบัติการปรับปรุงและทดสอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ และข้อมูลปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการร่วมกิจกรรมชมรมของผู้สูงอายุ จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุจำนวน 9 ข้อ แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ข้อมูลชมรมผู้สูงอายุ ในด้านข้อมูลทั่วไปของชมรม ข้อมูลด้านคณะกรรมการของชมรม ข้อมูลสมาชิกชมรมในด้านการมีส่วนร่วม การตอบสนองความต้องการของสมาชิก ข้อมูลการดำเนินงาน ระเบียบข้อบังคับชมรม ความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรม หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนชมรม และปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุ
จำนวน 17 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ใช้ในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดน้ำหนัก
เนื้อหาข้อคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อคำถาม
ของแบบสอบถามที่ใช้กับผู้สูงอายุ จำนวน 35 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีความเชี่ยวชาญด้าน
รูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมการบริหาร ด้านการจัดการเพิ่มรายได้ และด้านประยุกต์ตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้สูงอายุ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2551)
ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1

4. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำ
แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุที่
ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทีมงานโดยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากประธานชมรม
ผู้สูงอายุ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการ
บริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน ในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคใน
การดำเนินงาน และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค
ข้อเสนอแนะ ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
พอเพียงของผู้สูงอายุ จากผู้สูงอายุ จำนวน 4 ตำบลรวม 60 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์
การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ
เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางและประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2. นำข้อมูลที่ได้ในการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้าง
ของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตเนื้อหา ในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด เป็นลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ที่เกี่ยวกับ ด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุ และเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ของผู้สูงอายุ จำนวน 16 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทีมงาน โดยผู้วิจัยทักทายสนทนา ทำความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นกันเองก่อน ดำเนินการสัมภาษณ์
2. ใช้คำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ โดยหลีกเลี่ยงคำถามที่เป็นไปใน แนวทางแนะนำคำตอบ หรือเป็นผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้ตอบ
3. จัดบันทึกคำตอบและขออนุญาตบันทึกเสียง
4. ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing/Data Reduction) เป็นกระบวนการ จัดการด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบทั้งทางกายภาพ และในทางเนื้อหาพร้อมที่ จะแสดง และนำเสนออย่างเป็นระบบได้
2. การแสดงข้อมูล (Data Display) คือ กระบวนการนำเสนอข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ใน รูปของการพรรณนาอันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกันตามกรอบ แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อมองเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษาตามความหมายที่ข้อมูลซึ่งได้ถูกจัด ระเบียบไว้ดีแล้ว
3. การหาข้อสรุป และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Conclusion Drawing and Verification) เป็นกระบวนการหาข้อสรุป และการตีความหมายของ ผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่า ข้อสรุปความหมายที่ได้นั้น มีความถูกต้องตรงประเด็น และน่าเชื่อถือเพียงใด ข้อสรุปและสิ่งที่ตีความออกมานั้นในรูป ของคำอธิบายกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิเคราะห์นั้น

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการ จัดอบรม (A - I - C) วิทยากรตำบลเครือข่ายพัฒนาคู่มือ การอบรมอาชีพเสริมสร้างรายได้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วม จากพื้นที่ 4 ตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี จำนวน 60 คน

การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มตามธรรมชาติ (Group Discussion) การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ กระบวนการมีส่วนร่วม คิด ร่วมทำ ระหว่างผู้สูงอายุในชุมชนกับชมรม เครือข่ายภายนอก กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยบูรณาการกิจกรรมและความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ใช้ในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 1) ตำบลตอนยาง อำเภอเมืองเพชรบุรี 2) ตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด 3) ตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ และ 4) ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

2. ประเด็นคำถาม ใช้ในการสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุและคณะทำงานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การจัดสนทนากลุ่มคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุตำบลต่าง ๆ จากพื้นที่ 4 ตำบล ๆ ละ 15 คน โดยมีเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นและผู้สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์

2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการระดมความคิดจากคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล จากพื้นที่ 4 ตำบล ๆ ละ 15 คน

3. จัดเตรียมแบบฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรมตามเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน จากพื้นที่ 4 ตำบล

4. คณะผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุบันทึกภาพและผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content Analysis and Synthesis) ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยการตีความ (Interpret) เทียบเคียงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว และนำเสนอผลการวิเคราะห์และข้อมูลในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในบริบทชุมชน การเพิ่มรายได้ต่อหัวของสมาชิกผู้สูงอายุให้สูงขึ้นจากสอบถามและสัมภาษณ์สรุปได้ว่า

ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาสมรรถนะ สามารถกำหนดแนวทางการเสริมสร้างรายได้ และมีรูปแบบในการการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน คือ สมาชิกในกลุ่มผู้สูงอายุมีจิตใจมุ่งมั่นเพื่อปฏิบัติงานของกลุ่มให้สำเร็จผล โดยการทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง การปฏิบัติงานให้เสร็จ

ตามกำหนดเวลา การปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีคุณภาพดีขึ้น และส่งเสริมวิธีการทำงานแบบใหม่ที่ทำคาดว่าจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อการพัฒนาการทำงานให้มีผลงานที่โดดเด่น

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบและกิจกรรม สร้างเสริมการบริหารการจัดการเพิ่มรายได้ประยุกต์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มผู้สูงอายุ

การบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือนของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 พื้นที่ มีรูปแบบองค์กรในรูปแบบกลุ่ม ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 กลุ่มองค์กรของผู้สูงอายุได้กำหนดชื่อกลุ่ม มีการจัดตั้งคณะกรรมการประจำกลุ่มและกิจกรรมใน การพัฒนากลุ่ม และส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุตามทรัพยากรที่เป็นทุนในวิถีท้องถิ่น ตามความสามารถและตามเอกลักษณ์ที่เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่ง มีอัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนที่ 2 เครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดเดียวกันและต่างจังหวัด ส่วนที่ 3 หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณและวิชาการระดับจังหวัดและระดับกระทรวง ทบวงกรม ทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานจังหวัด (สังกัดกรมการปกครอง) หน่วยงานภาคีในการพัฒนาอื่น ๆ

ตอนที่ 3 แสวงหาแนวร่วมเครือข่ายภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุทั้ง 4 กลุ่ม มีการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีสมรรถนะในการทำงานเป็นทีมร่วมกันทำงานกลุ่ม ในด้านเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ด้านการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างในกลุ่ม และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างในกลุ่มในการทำงาน ส่วนด้านการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน สมาชิกในกลุ่มผู้สูงอายุมีการมองภาพอนาคตในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน มีการวางแผนการบริหารจัดการกลุ่มผู้สูงอายุ ในการจัดการรายได้ ที่สำคัญการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และในการพัฒนาแก้ไขปัญหาชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ตำบล จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานการสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานจังหวัด (สังกัดกรมการปกครอง) และหน่วยงานภาคีในการพัฒนาอื่น ๆ

ตอนที่ 4 เสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับชมรมผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการรายได้ของผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน มีการพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน จังหวัดเพชรบุรี โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการให้กลุ่มผู้สูงอายุได้ใช้สมรรถนะในการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับ

บริบท และความต้องการของกลุ่ม ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมที่แต่ละหมู่บ้านสนใจมีความหลากหลายและแตกต่างกันไป ในระดับหมู่บ้าน ตำบล ตามสภาพแวดล้อม คือ 1) สภาพปัญหาของบุคคลและชุมชน 2) ความต้องการของบุคคลและชุมชน 3) ของดีในชุมชน และ 4) กิจกรรมที่ต้องการโดยกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 4 พื้นที่ได้ดำเนินการจัดทำรูปแบบการจัดกิจกรรม วางแผนการดำเนินงานและมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการรายได้โดยการสนับสนุนวิชาการและงบประมาณจากทุกหน่วยงาน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก ซึ่งมีทั้งหมด 4 ข้อ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน สามารถกำหนดแนวทางการเสริมสร้างรายได้ และมีรูปแบบในการการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมวิธีการทำงานแบบใหม่ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย พระทัด ที่นำเสนอคือ 1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นกันเอง เป็นไปโดยการอาสาสมัครตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหาในกลุ่มของตนเองโดยไม่ต้องความช่วยเหลือจากภายนอก โดยมีรูปแบบเป็นเป้าหมาย 2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากรัฐบาล เป็นรูปแบบโดยทั่วไปในประเทศกำลังพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบผู้ดำเนินการงานได้รับผลในทันทีแต่ไม่ได้รับผลในระยะยาวมีแต่ผลเสียไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างยั่งยืน (อรทัย พระทัด, 2558)

2. รูปแบบของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 พื้นที่ ในรูปแบบกลุ่ม มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ 1) กิจกรรมในการพัฒนากลุ่ม และส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุตามทรัพยากรในวิถีท้องถิ่น 2) เครือข่ายการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดเดียวกัน 3) หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณและวิชาการของภาครัฐ และเอกชนมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ และคณะ พบว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของจังหวัดเพชรบุรีคือ ชมรมผู้สูงอายุควรเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมโดยมีคณะทำงานผู้สูงอายุระดับหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานและกลุ่ม องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมควรจัดในระดับหมู่บ้านมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง และผู้สูงอายุนำความรู้และทักษะที่ได้ไปปฏิบัติเป็นประจำวันที่บ้านของตนแล้วนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในการจัดกิจกรรมระดับหมู่บ้านครั้งต่อ ๆ ไป กิจกรรมระดับตำบลควรจัดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และกิจกรรมระดับจังหวัดควรจัดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ชมรมผู้สูงอายุควรตั้งคณะทำงานด้านการจัดหาทุนสำหรับใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมเมื่อนำรูปแบบไปทดลองกับชมรมผู้สูงอายุใน 3 ตำบล พบว่า คณะทำงานประจำหมู่บ้าน

ของแต่ละชมรม สามารถดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่จัดเตรียมกันไว้ได้ และได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ และคณะ, 2560)

3. ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก มีการวางแผนการบริหารจัดการรายได้ และแนวทางการพัฒนาแก้ไขปัญหาชุมชนของกลุ่มผู้สูงอายุทั้ง 4 ตำบล จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานการสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานภาคีในการพัฒนาอื่น ๆ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวัลลี พุกษานุฒชัย และสรวรยา ธรรมอภิพล พบว่าการดำเนินงานของชมรมฯ เป็นไปตาม POSDCORB สำหรับความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตอนแฝก มาจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านผู้นำชมรม มีภาวะความเป็นผู้นำ มีจรรยาบรรณมีจิตอาสาปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เล็งเห็นผลประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก 2) ด้านความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยการหาแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชมรมได้ตลอดมา 3) ด้านความสามารถในการประสานงานกับภาคี โดยร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐภาคท้องถิ่น และภาคสังคม 4) การดำเนินงานตามข้อบังคับ สำหรับแรงจูงใจในการเข้าร่วมชมรม ฯ มาจากปัจจัยภายใน 4 ปัจจัย ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ ความชอบและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจจากปัจจัยภายนอก 4 ปัจจัย ได้แก่ การบริการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ การสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค และการยอมรับทางสังคม (สิริวัลลี พุกษานุฒชัย และสรวรยา ธรรมอภิพล, 2560)

4. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการรายได้ของผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้ง 4 กลุ่มโดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการนำศักยภาพที่หลากหลายในตัวของผู้สูงอายุมาเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมตามความสนใจ โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน คือ 1) สภาพปัญหา 2) ความต้องการ 3) ของดีในชุมชน และ 4) กิจกรรมที่ต้องการ กิจกรรมตามรูปแบบที่กลุ่มได้กำหนดขึ้นเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ตามแนวคิดของ วาโร เฟิงส์วีสต์ โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วน เพื่อตรวจสอบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2553) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศน์วรรณ พันธเสน พบว่า ควรมีการประเมินผลการจัดระบบสวัสดิการผู้สูงอายุตลอดเวลา ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพ ควรมีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวในทุกชุมชน ควรมีการให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัยและมีความสุข และควรมีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้เพิ่มมากขึ้น (ทศน์วรรณ พันธเสน, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

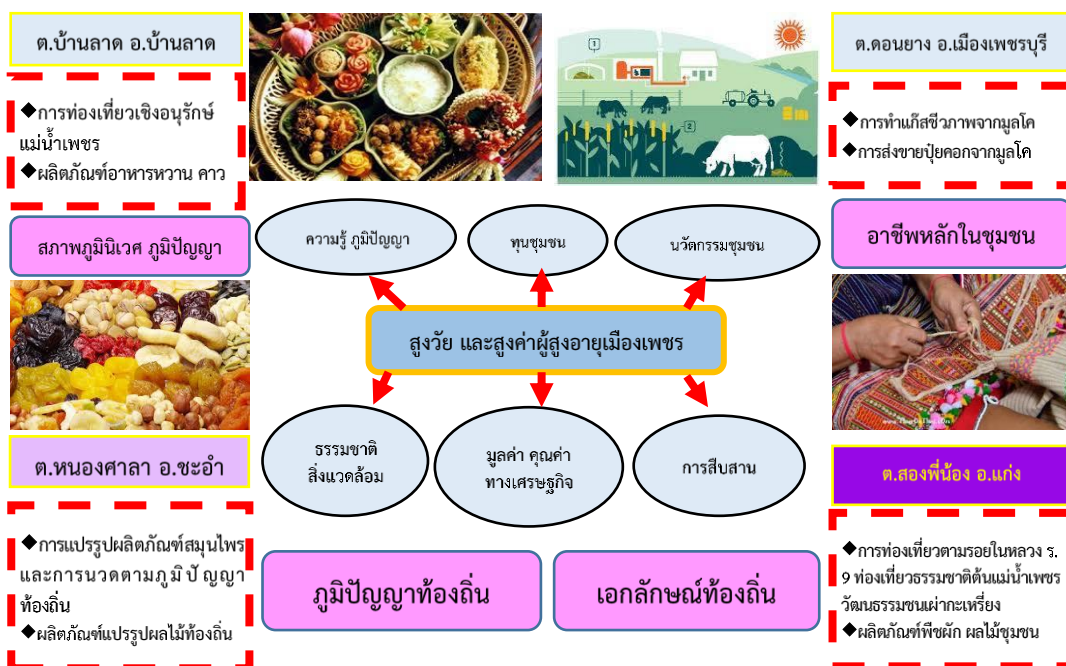
ได้มีการสร้างรูปแบบและกิจกรรมของผู้สูงอายุ การพัฒนาสมรรถนะผู้สูงอายุ และกิจกรรมเพื่อการบริหารจัดการรายได้ของผู้สูงอายุ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผู้สูงอายุ 4 กลุ่มจาก 4 ตำบล ใน 4 อำเภอ ของจังหวัดเพชรบุรี 4 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แม่น้ำเพชร และผลิตภัณฑ์อาหารหวานคาว ของผู้สูงอายุในตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ตามสภาพภูมินิเวศ และภูมิปัญญา

รูปแบบที่ 2 รูปแบบการทำแก๊สชีวภาพจากมูลโค และปุ๋ยคอกจากมูลโคของผู้สูงอายุ ในตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ตามอาชีพหลักของชุมชน

รูปแบบที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวตามรอยในหลวง ร.9 ท่องเที่ยวธรรมชาติต้นแม่น้ำเพชร และวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ตามเอกลักษณ์ท้องถิ่น

รูปแบบที่ 4 รูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการนวดตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุในตำบลหนองศาลา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาพที่ 1 รูปแบบ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุ ในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน จังหวัดเพชรบุรี

สรุป/ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกชุมชน เป็นพลังของชุมชนที่ต้องการมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านการศึกษาเรียนรู้ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว และผู้สูงอายุเหล่านี้เมื่อรวมตัวเป็นกลุ่ม เป็นชมรมสามารถสร้างกิจกรรมเพื่อชุมชนเพื่อสังคมได้อย่างดีเยี่ยมเพราะเป็นผู้มีประสบการณ์ ในทุก ๆ ด้าน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลากหลายสาขาอาชีพโดยเฉพาะด้านการเกษตร ด้านหัตถกรรมงานฝีมือ ด้านการประกอบอาหารหวาน คาว ตามชนิดของทรัพยากรในท้องถิ่น การพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม จะสามารถ ช่วยให้การบริหารจัดการรายได้เสริมให้กับผู้สูงอายุได้ โดยเฉพาะเมื่อนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จะพบว่าเป็นการสอดคล้องกันกับการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านสังคมได้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีเครือข่าย ด้านเศรษฐกิจ มีรายได้เพิ่ม สร้างคุณค่าและศักดิ์ศรีให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเสนอแนะว่า 1) ควรนำผลการวิจัยไปขยายผลในกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะทั้งในด้านการบริหารการจัดการรายได้เสริม และในการทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ และ 2) ในการนำรูปแบบที่ได้จากวิจัยการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้สูงอายุในการบริหารจัดการรายได้สร้างเศรษฐกิจครัวเรือน ของจังหวัดเพชรบุรี ไปใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ได้โดยการปรับเปลี่ยน และเพิ่มเติมสาระสำคัญของรูปแบบตามสภาพความเป็นจริงในบริบทของพื้นที่ ที่แตกต่างกันไป เพื่อความเหมาะสมและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรมีการวิจัย การเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการกิจกรรมกลุ่มผู้สูงอายุที่ผ่านการจัดตั้งตามโครงการ อย่างความมั่นคง และยั่งยืน และ 2) ควรวิจัย ตามรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นในงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้เวลาทดลองระยะยาว 1 ปีขึ้นไป พื้นที่ทดลองในการวิจัยครั้งนี้และในตำบลอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564). กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- ทัศนวรรณ พันธเสน. (2556). การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 8(2), 215 – 231.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. SNRU Journal of Science and Technology, 2(4), 1-16.

- ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ และคณะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของจังหวัดเพชรบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 12(1), 310-330.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กาฬสินธุ์: ประสานมิตรการพิมพ์.
- สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ 9 ประจำจังหวัดเพชรบุรี. (2559). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุปี 2558. เพชรบุรี: สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ 9 ประจำจังหวัดเพชรบุรี.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุประเทศไทย ปี 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สิริวัลลี พฤกษาอุดมชัย และสรวรรยา ธรรมอภิพล. (2560). ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุตำบลดอนแฝก จังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 1439- 1453.
- อรทัย พระทัด. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ เกาะรัตนโกสินทร์ กรณีศึกษา ชุมชนป้อมมหากาฬ. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะสำหรับนักบริหาร*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- WHO. (2019). *The world health report*. Switzerland: World Health Organization.